

Magdalena Nowicka i Maria Rovisco, ur.:
Cosmopolitanism in Practice

Farnham, England: Ashgate, 2008., 204 str.

Zbornik *Cosmopolitanism in Practice* okuplja tekstove uglavnom sociologa i antropologa različitih znanstvenih interesa, koji na različite načine problematiziraju kozmopolitizam, manje kao filozofski, politički ili kulturni koncept (iako se pojam kozmopolitizma u člancima obrađuje dijakronijski i sinkronijski, a zbornik donosi i preglede često mu upućivanih kritika), a više kao upotrebn i djelatni koncept u cijelom nizu različitih konteksta.

Ulrich Beck predgovor zbornika započinje ocrtavanjem faza korištenja koncepta globalizacije u društvenim znanostima, koje se kretalo od poricanja važnosti i historijske novine (ekonomske) globalizacije, preko teoretskog situiranja koncepta kao druge faze i 'kozmpolitizacije' (koja pretpostavlja zamagljivanje granica među državama, kulturama i običnim ljudima te susret s Drugim) kao treće faze pa do 'epistemološkog preokreta' kao posljednje faze. Ovu knjigu smatra predstavnicom pete faze te genealogije – značenje kozmopolitizma u praksi. Urednice zbornika, Magdalena Nowicka i Marija Rovisco, u uvodu predlažu novu upotrebu koncepta kozmopolitizma kao "analitičkog alata za proučavanje određenog oblika samo-transformacije" (6) za propitivanje svakodnevnih praksi u raznim društvenim i institucionalnim kontekstima. Tekstovi u ovom zborniku prilog su takvom razumijevanju pojma.

Zbornik je podijeljen u tri dijela. Tekstovi u prvom dijelu, objedinjeni naslovom "Mobilities", bave se različitim praksama mobilnosti: onima unutar institucionalnog konteksta ("Looking at the Practice of UN Professionals: Strategies for Managing Differences and the Emergence of a Cosmopolitan journey" autorica Magdalene Nowicke i Ramin Kaweha), migracijama visoko obučanih profesionalaca u Veliku Britaniju ("The Middle Class Cosmopolitan Journey: The Life Trajectories and Transnational Affiliations of Skilled EU Migrants in Manchester" autora Paula Kennedyja) te međunarodnim migracijama indijske dijasporijske skupine Sindhija ("Ethnic Groups Unbound: A Case Study of the Social Organization of Cosmopolitanism" autora Marka-Anthonija Falzonea).

U drugom dijelu, s naslovom "Memories", prvi je prilog antropologa Stefa Jansena "Cosmopolitan Openings and Closures in Post-Yugoslav Antinationalism". Tekst je jedan od rezultata dugogodišnjeg terenskog rada u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji, a propituje prakse antinacionalističkih aktivista u navedenim zemljama bivše Jugoslavije nakon rata te zaključuje kako je njihov antinacionalizam kozmopolitskog usmjerenja bio više artikuliran oko opreke selo–grad, nego na temelju nacionalnosti. Drugi tekst u ovom dijelu, "Europe's Evolving Public Space: Cosmopolitan Engagements through the Lense of American Mass Culture" autora Roba Kroesa, polazi od teze kako je sveprisutnost ikonografije američke popularne kulture odigrala kozmopolitsku ulogu u povezivanju Europe izvan granica nacionalnih država te tako omogućila transnacionalnu zajedničku identifikaciju Europljana koju im nije omogućila "Nova Europa" unutar granica Unije. Posljednji prilog u dijelu "Memories" posvećen je politici oprosta žrtava holokausta i njemačkoj isplati odštete nakon Drugoga svjetskog rata, a autori su mu Ulrich Beck, Daniel Levy i Natan Sznaider, koji propituju koncept kozmopolitskog sjećanja što prelazi granice države i postaje dio svijesti šire međunarodne zajednice. Dva teksta u trećem dijelu, naslovljenom "Tensions", posvećena su Berlinu kao paradigmatom kozmopolitskom gradu. Prvi, "An Accented Radio: Fostering Cosmopolitanism through Media in Berlin" Stevena Vertovca, bavi se pozitivnom kozmopolitskom praksom na primjeru radio-postaje "Multikulti", koja emitira program na jezicima kulturnih skupina multietničkog grada, a zaposlenici govore njemački "s naglaskom", reflektirajući strategiju "integracije, ne asimilacije" kojoj postaja teži. Drugi prilog, "Cosmopolitan Capital or Multicultural Community?" Kire Kosnick, izražava sumnju u kozmopolitizam u praksi kulturnih politika Berlina, suprotstavljajući proklamiranu otvorenost različitosti i stvarni život imigranata opterećen sve snažnijom segregacijom i kulturnim esencijalizmom, koji im onemogućuje djelovanje izvan "etničkog koda". U tekstu "Cosmopolitanism and Feminism in the Age of the 'War on Terror': A Twenty-first Century Reading of Virginia Woolf's *Three Guineas*" Gillian Youngs propituje kozmopolitski i feministički potencijal djela *Tri gvineje* Virginije Woolf, a u posljednjem "Religion and the Challenges of Cosmopolitanism: Young Portuguese Volunteers in Africa" Maria Rovisco analizira kako kozmopolitske ideje pojedincima pomažu da

interpretiraju svoje volontersko iskustvo te istražuje vezu između religije i kozmopolitizma.

Zbornik *Cosmopolitanism in Practice* predstavlja vrijedan prilog studijama kozmopolitizma, upravo zbog promatranja koncepta kao djelatnog i "stvarno postojećeg" u svakodnevnim praksama koje se mogu nazvati kozmopolitskima.

Ivona Grgurinović